HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI
Sayı : 20843
Tarih : 26.10.2026

52134

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, ***Adalet Bakanı Akın Gürlek*** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

Ceza infaz kurumlarında mahpusların tahliyelerinin engellenmesi, infaz sürelerinin idari kararlarla fiilen uzatılması ve keyfî uygulamalar; kişi özgürlüğü, hukuki güvenlik, eşitlik ve insan onurunun korunması bakımından ciddi sorunlar doğurmaktadır. Tahliye koşullarını taşıdığı hâlde serbest bırakılmayan mahpuslar ile tecrit, sağlık hakkına erişimin engellenmesi ve onur kırıcı arama uygulamalarına maruz kalan mahpusların durumu, doğrudan temel hak ve özgürlükler çerçevesinde ele alınmalı; bu ihlallerin giderilmesi için etkili hukuki ve idari güvenceler sağlanmalıdır.

Özgürlük İçin Hukukçular Derneğinin (ÖHD) açıklamasına göre son üç ayda 90 mahpusun infazı uzatılmış; 34 yıldır hapishanede bulunan Sermin Demirdağ'ın infazı sekizinci kez ertelenmiş, hasta mahpus Mehmet Sait Yıldırım'ın özgürlüğüne kavuşmasının önünde engeller oluşmuştur. MED Tutuklu ve Hükümlü Aileleri ile Hukuki ve Dayanışma Dernekleri Federasyonu (MED TUHAD-FED) da infaz ertelemelerine, pişmanlık dayatmasına, hasta mahpusların sağlık hakkına erişim sorunlarına ve ağız içi arama ile çıplak arama uygulamalarına dikkat çekmiştir.

5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 89'uncu maddesi kapsamında faaliyet gösteren İdare ve Gözlem Kurullarının; mahpusların düşünceleri, etkinliklere katılımları ve pişmanlık beyanları üzerinden tahliyeleri erteleyebilmesi, özgürlüğün öznel değerlendirmelere bağlanmasına yol açmaktadır. Disiplin cezaları ve iyi hâl değerlendirmeleri aracılığıyla infazın fiilen uzatılması, hukuki güvenlik ve öngörülebilirlik ilkelerini zedelemektedir. İnfaz süresini tamamlayan mahpusların, hukuken geçerli bir tutma nedeni bulunmaksızın hapishanede tutulması kabul edilemez. Bu nedenle İdare ve Gözlem Kurulları lağvedilmeli; tahliye süreçleri nesnel ölçütlere ve etkili yargısal denetime dayalı güvencelerle yeniden düzenlenmelidir.

Tecrit ve izolasyon uygulamaları, mahpusların yalnızca fiziksel koşullarını değil, aileleriyle, avukatlarıyla ve dış dünyayla ilişkilerini de etkileyen yapısal bir hak ihlali alanıdır. Mahpusların iletişim, görüş ve sosyal faaliyet olanaklarına getirilen kısıtlamalar hukuka uygunluk, gereklilik ve ölçülülük ilkeleri çerçevesinde değerlendirilmelidir. Hasta mahpusların yaşam ve sağlık haklarının korunması, insan onurunu zedeleyen aramaların önlenmesi ve tahliye koşullarını taşıyan mahpusların serbest bırakılması, devletin temel hakları koruma yükümlülüğünün gereğidir.

Anayasa'nın 2, 10, 17, 19 ve 36'ncı maddeleri; Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3, 5 ve 13'üncü maddeleri; Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme ile Birleşmiş Milletler Nelson Mandela Kuralları, insan onurunun, kişi özgürlüğünün ve etkili başvuru hakkının korunmasını gerektirmektedir.

Bu çerçevede infaz yakma uygulamalarına son verilmesi, infaz süresi tamamlanan mahpusların tahliye edilmesi, politik mahpusların özgürlüğünün keyfî kararlarla engellenmemesi, İdare ve Gözlem Kurullarının lağvedilmesi ve tecrit sisteminin sona erdirilmesi amacıyla gerekli yasal ve idari düzenlemeler yapılmalıdır. Ceza infaz kurumlarında hukukun, kişi özgürlüğünün, sağlık hakkının ve insan onurunun güvence altına alınması; ihlallerin önlenmesi ve etkili biçimde giderilmesi bakımından zorunludur.

Bu bağlamda;

1. Özgürlük İçin Hukukçular Derneğinin (ÖHD) açıklamasında son üç ayda 90 mahpusun infazının uzatıldığı belirtilmiştir. Bakanlığınızın kayıtlarına göre son üç ayda tahliye tarihi geldiği hâlde İdare ve Gözlem Kurulu kararları nedeniyle tahliye edilmeyen mahpus sayısı kaçtır? Bu mahpusların kaçı politik mahpustur? İnfaz erteleme kararları hangi gerekçelere dayandırılmış ve aynı mahpus hakkında birden fazla kez erteleme kararı verilen kaç vaka tespit edilmiştir?
2. ÖHD tarafından kamuoyuna duyurulan, 34 yıldır hapishanede bulunan Sermin Demirdağ'ın infazının sekizinci kez ertelenmesine ilişkin karar hangi somut ve hukuki gerekçelere dayanmaktadır? Hasta mahpus Mehmet Sait Yıldırım'ın tahliyesinin engellenmesine yol açan değerlendirmeler nelerdir? Bu kararların ölçülülük, hukuki güvenlik ve insan hakları standartları bakımından incelenmesi sağlanmış mıdır?
3. İnfaz süresi tamamlandığı hâlde tahliye edilmeyen mahpusların sayısı kaçtır? Bu kişilerin ne kadarı politik mahpustur ve hapishanede tutulmaya devam edilmelerinin hukuki gerekçeleri nelerdir? Başka bir hukuki tutma nedeni bulunmadığı hâlde infaz süresini tamamlayan mahpusların idari işlemler gerekçe gösterilerek hapishanede tutulmasını önlemek ve tahliye işlemlerini gecikmeksizin gerçekleştirmek amacıyla hangi düzenlemeler yapılacaktır?
4. Son üç yılda disiplin cezaları, iyi hâl değerlendirmeleri veya benzeri idari kararlar nedeniyle tahliyesi ertelenen mahpus sayısı kaçtır? Bu kararların kaçında disiplin cezaları gerekçe gösterilmiş ve kaçında koşullu salıverilme tarihi ileriye alınmıştır? İnfaz yakma olarak ifade edilen uygulamaların mahpusların özgürlüğünü fiilen uzatmasının önüne geçmek ve disiplin cezalarının tahliyeyi engelleyen ölçüsüz yaptırımlara dönüşmesini önlemek amacıyla hangi hukuki ve idari tedbirler alınmaktadır?
5. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 89'uncu maddesi kapsamında faaliyet gösteren İdare ve Gözlem Kurullarının kararları nedeniyle özgürlüğün öznel değerlendirmelere bağlanması ve tahliyelerin ertelenmesi karşısında, bu kurulların lağvedilmesi yönünde Bakanlığınızca bir çalışma yürütülmekte midir? Bu kurulların yerine nesnel ölçütlere, gerekçeli kararlara, şeffaflığa ve etkili yargısal denetime dayanan bir mekanizma oluşturulması planlanmakta mıdır?

6. Mahpusların pişmanlık beyanında bulunmamaları, kitap okumamaları, ceza infaz kurumu tarafından düzenlenen etkinliklere katılmamaları veya belirli düşünce ve tutumları benimsememeleri nedeniyle iyi hâlli sayılmadıkları ve tahliyelerinin ertelendiği vakaların sayısı kaçtır? "Toplumla buluşmaya hazır olmama" gibi öznel değerlendirmeler hangi nesnel ve hukuki ölçütlere dayandırılmaktadır? Politik mahpusların düşünce ve kanaat özgürlüğünü korumak ve siyasi ya da ideolojik beklentilerin tahliye koşuluna dönüştürülmesini önlemek amacıyla hangi adımlar atılacaktır?
7. Mahpusların aileleriyle, avukatlarıyla ve dış dünyayla iletişim olanaklarının kısıtlanması, görüş ve sosyal faaliyetlere erişimlerinin sınırlandırılması konusunda son üç yılda kaç şikâyet alınmıştır? Bu şikâyetlerin kaçı hakkında idari inceleme veya soruşturma başlatılmış, kaçı sonuçlandırılmıştır? Tecrit ve izolasyon uygulamalarının sona erdirilmesi, mahpusların aileleriyle ve dış dünyayla iletişim haklarının korunması ve sosyal faaliyetlere erişimlerinin sağlanması için hangi yasal ve idari tedbirler alınmaktadır?
8. Son üç yılda hastalığı nedeniyle infazın ertelenmesi, tahliye edilmesi veya ceza infaz kurumu dışında tedavi görmesi talep edilen mahpusların sayısı kaçtır? Bu başvuruların kaçı kabul edilmiş, kaçı reddedilmiştir? Ağır hasta mahpusların sağlık hizmetlerine erişimini engelleyen uygulamalar, sevk sorunları veya arama dayatmaları hakkında kaç şikâyet alınmıştır? Hasta mahpusların yaşam hakkını, beden bütünlüğünü ve sağlık hizmetlerine erişimini güvence altına almak amacıyla hangi önlemler alınmaktadır?
9. MED Tutuklu ve Hükümlü Aileleri ile Hukuki ve Dayanışma Dernekleri Federasyonu (MED TUHAD-FED) tarafından gündeme getirilen ağız içi arama ve çıplak arama uygulamalarına ilişkin son üç yılda Bakanlığınıza kaç başvuru ve şikâyet ulaşmıştır? Bu başvuruların kaçı hakkında idari inceleme veya adli soruşturma başlatılmış, kaçında sorumlular hakkında işlem yapılmıştır? Mahpusların insan onurunu, beden bütünlüğünü ve sağlık hakkını ihlal edebilecek uygulamaların önlenmesi ve hastaneye sevk edilmekten kaçınan mahpusların sağlık hizmetlerine güvenli ve kesintisiz erişiminin sağlanması için hangi denetim mekanizmaları işletilmektedir?
10. Anayasa'nın 2, 10, 17, 19 ve 36'ncı maddeleri; Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3, 5 ve 13'üncü maddeleri; Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme ve Birleşmiş Milletler Nelson Mandela Kuralları doğrultusunda infaz rejiminin yeniden düzenlenmesi için Bakanlığınızca hangi çalışmalar yürütülmektedir? İnfaz yakma uygulamalarının sona erdirilmesi, infaz süresi tamamlanan mahpusların tahliye edilmesi, politik mahpusların özgürlüğünün keyfî kararlarla engellenmemesi, tecrit sisteminin sona erdirilmesi ve İdare ve Gözlem Kurullarının lağvedilmesi amacıyla kapsamlı bir yasal düzenleme hazırlanmakta mıdır? Hazırlanıyorsa düzenlemenin kapsamı ve takvimi nedir; hazırlanmıyorsa gerekçesi nedir?